

Людмила ТЕЛІЖЕНКО

(Суми, Україна)

ТУРИЗМ ЯК СУТНІСНА ПОТРЕБА ЛЮДИНИ

Стрімкий розвиток туризму як одна з найважливіших ознак сучасності, пов'язаних з розширенням економічних та соціальних зв'язків, актуалізує необхідність аналізу антропологічного аспекту туризму, насамперед, потреб людини як рушійної сили цього феномену.

Людина подорожувала ще в древні часи, та все ж масовість сучасного туризму, високий інтерес до нього людей різних вікових та соціальних груп, які ладні платити за подорожі немалі кошти, прагнучи побувати у найрізноманітніших куточках світу, свідчать про певні зміни в ставленні людини до туризму. Якщо Геродот подорожував світом, щоб передати систематизований опис побаченого сучасникам та особливо нащадкам, до чого, власно, прагнули і Павло Алепський, і Гійом Левасер де Боплан, і інші відомі мандрівники, то сьогодні людина потребує в подорожі вбачає, насамперед, у самій собі, у власній сутності, як щось таке, що важко оформлюється словами, але що вкрай є необхідним для її повноцінного життя і щастя.

У філософському дискурсі така потреба людини в туризмі, зазвичай, розглядається як множина різноманітних зовнішніх і внутрішніх мотивів, зумовлених певною стороною буття людини. При цьому найчастіше розглядається потреба людини у відновленні своїх сил, насамперед, фізичних та моральнопсихічних. Основою для цього є уявлення про те, що туризм є стимулом для людини відновити власні сили з метою подальшої активної діяльності для досягнення всього того, що може бути її бажаним наслідком. Але тут виникає певний парадокс, оскільки «відпочивальники», які турбуються про своє фізичне здоров'я, не стають виключно так званими «системними» туристами, які, скориставшись послугами турагенств чи профспілок (систем відпочинку), їдуть на морський берег чи гірський курорт з комфортними

умовами проживання, щоб у спокої і приємній компанії відновити в собі фізичні сили. З цією ж метою люди здатні ще більше себе фізично навантажувати, навіть з певним елементом ризику, ідучи, скажімо, в гори без сервісу, інфраструктури, зв'язку і т. ін. У чому ж тоді тут полягає сенс так бажаного відпочинку?

З позицій постнекласичної парадигми, яка розглядає людину як онтико-онтологічну цілісність, В. В. Кізіма зазначає, що вихідною потребою людини в туризмі є «здолання власного топоцентризму», «потяг до топогенезу», що є «атрибутивним виміром буття людини, для якої дійсно: бути – це бути в дорозі» [1, с. 77-78]. Саму ж причину цієї потреби автор вбачає у тому, що туризм сприяє гармонізації життя людини, її узгодженості зі світом і тим робить його більш комфортним, щасливим і гармонійним. «Дійсний туризм – не бездумне гасання по містах, країнах і континентах, як і не приречення себе на затворництво в псевдодуховній сфері абстракцій, трансцендентизмів і фантазій, а засіб усунення цього розладу» [1, с. 89].

Продовжуючи думку автора слід зазначити, що туризм завжди пов'язаний зі зміною умов буття людини, які є продовженням її як такої. Тому потрапляючи в нове соціальне, культурне, мовне, релігійне чи інше середовище, людина встановлює з ними відповідні внутрішні зв'язки, розширюючи тим самим власні онтико-онтологічні межі та стаючи іншою, «оновленою» людиною.

Водночас обираючи активний відпочинок з певним фізичним навантаженням або «дикий» туризм, людина тим самим свідомо чи несвідомо обирає для себе ту мету туристської діяльності, прагнення досягти якої увідповіднює онтику і онтологію людини. Мета як спільна для зовнішнього і внутрішнього людини вимагає від неї активності і задіює одночасно всі її рівні, перетворюючи людину на гармонійну цілісність. А це означає не що інше, як певний лад і порядок у ній, розміреність її життя, що разом в індивідуальному сприйнятті людини постає як щастя, благо, мир в собі тощо. Та саме цього й бракує людині, яка стомлюється від рутинного повсякдення, від своєї

односторонньої професійної діяльності, яка потребує від неї психічного, фізичного чи інтелектуального навантаження.

Отже, відповідь на поставлене в тексті питання полягає в тому, що дуально організована онтико-онтологічна сутність людини, яка ні в якому разі не може бути зведеною до чогось окремого, часткового, потребує від туризму його «оздоровчого», позитивного впливу відразу на обидві сторони буття людини з одночасним приведенням їх до внутрішнього увідповіднення як гармонії. А встановлення гармонії в людині – це є її гармонія з усім світом, з усіма людьми, з усім сущим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кізіма В. В. Субстанційні виміри феномену туризму // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Випуск 5. – К.: КУТЕП, 2008. – С. 67-96.

Теліженко, Л.В. Туризм як сутнісна потреба людини [Текст] / Л.В. Теліженко // Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи: матеріали IV-ї Міжнародної науково-практичної конференції, 15 червня 2018 р. – Конін – Ужгород – Дрогобич: Посвіт, 2018. – С. 76–77.